

تکايه گه ورهم

ئالين گينزبېرگ و وچانېک له سهر «نه وهى بيت»

نهرسه لان چه له بى

دانمارک

ميژووى شيعرى نوئى جيهان، گه لى رېياز و پېناسه ي جوراوجورى به خووه ديوه. هەر ولاتېكىش هيلېكى تايبه تى ميژووى خوى له و ناوه دا تومار كردووه. شاعيران هەر جاره ي سهر يان به كه لينيكا كاردووه و لايه نيكي ترى شيعرييان ديتووه ته وه. له و ناوه دا پروانين و پېناسه بو شيعر يه گجار زوره، به لام شيعر خوى ئهركى خوى ده زانيت، خويبوخوى پروانينيكي هه تاهه تايى و نه گوره، له هه مان كاتيشدا به پروژ و نوئى، جيا له هه موو ئه وان، شيعر شكوى زمانه، زمان له شيعردا شكويه كى هه رمان ده گريت، هينده ي تر كووك و پوشته ده بيت، وشه كان له ويذا رازاوه تر ده نوئين و پيت به پيتيان سهر له نوئى ده كه ونه وه گاگولكه و بالا ده كه ن. ليهدا له ريگه ي ئه و چند دي ره له نگره ريكي كورت له سهر مژاريك، كه پيوه ندى به زمان له شيعردا هه يه ده گرين. رهنگه باسيكى نوئى نه بيت، به لام له ناو به ستيني شيعرى نوئى كورديدا كه متر ئاوپى لي دراوه ته وه. به رده وام له دريژه ي ميژووى شيعر تا ئيستا هه موو كات كومه ليك وشه له ناو زمانى ئه ده بى و به تايهت شيعر زولمى ليكراوه و وهكى هه ولادىكى زر و ايه، به رده وام ته ريك كه وتووه و به باشى به خيو نه كراوه. ئه و مژاره له ناو ئه ده بيات و شيعرى كورديدا يه گجار زوره و هه موو كات وهك په له يه كى پيس به نيوچاوانى زمانه وه سه يرى كراوه. به رده وام سانسور كراوه. سانسور! ئه و په تايه ي، كه به رده وام به ربينگى ده قى گرتووه، زورينه ي كات له لايان ده سه لاتي سياسى و ولاته ديكتاتور ه كان په روپوى پي دراوه. به لام ئه و جاره يان پيوه ندى به ده سه لاتي سياسى و هيچ ئيديولوژييه كه وه نييه. به لكو ئه ويان خودى نووسه ر و شاعيره، كه خه نجه رى سانسورى له خوى و له ده قى خوى هه لكيشاوه و به رده وام خه ريكه خو كوژيى ده كات. به رده وام به شيويه كى ناراسته وخو و هه ندى جاريش راسته وخو كومه ليك وشه ده كوژيت و له ده قى خوى دوورى ده كاته وه. كاتيک، كه به ره مه كانى «لووى فير ناندو سه لين» نووسه رى فه رانسه ويى چاپ و بلاو بوونه وه، كومه ليك له نووسه ران و په خنه گرانى ئه و سه رده م، سه لينيان وهك نووسه ريكي لومپه ن نيودير كرد. له به ره وه ناوبراو له زمانى ئاخوتنى روزه نه ي خه لكى و هه روه ها جنيو كه لكى وه رده گرت. وه ها، كه له كتيبي «كوشك به كوشك» يهك له سى به شى كتيبه كه ي ته رخان كرده بوو بو جنيو و ... سه لين، له وتويژيک سه بارهت به و كتيبه ده ليت: «زمان وهك جهسته ي مروفت نييه، كه له نيشاندانى هه ندىك جيگه ي ته ريق ببينه وه، ئه گه ر بريار واييت، كه ئيمه وه ها پروانينيكمان بو زمان بيت، من هه ز ده كه م ئاژه ل بم، چون زمانى ئه وانيش وهك جهسته يان رووته، ئيوه هه تا عه باي ريبا له جهسته ي زمان لانه بن، هيچ كات ناتوانن به باشى بيناسن!» ئه و سانسوره «به حه ده بانه» زه فه ريكي ويران ده باته زمان.

دياره بهردهوام كۆمه لېك نووسهر و شاعير، يان باشتير وايه بلېن؛ رېبان، له ناو ئه و ميژووه دا سهريان هه لداوه، كه خويان جيا كردووه ته وه و تووشى ئه و په تايه نه بوون. رهنگه ناودار ترينيان «نه وهى بيت» (Beat Generation) بيت. نه وهى بيت؛ كۆمه لېك هونه رهنه ندى ئەمريكايى بوون، كه له پاش شه رى دووه مى جيهانى و له دهيهى په نجاي زايينى سهريان هه لدا، پېناسه ي ئه وان رهنگه ئه سته م بيت و له و نووسراوه كورته دا مه جالى ئه وه نييه به باشى بيناسين، به لام به گشتى ئه وان دژايه تى بايه خه كانى باوى كۆمه لگه ي ئه و سه رده ميان ده كرد. كورد گوته نى: هه نديك جار له گه ل ترى خو شيان به شهر ده هاتن، حه زيان له ميوزيكي جان، شيعر، سيكس و هه روه ها ماده هوش به ره كان بوو. به ناو كافه و باره كاندا ده خولانه وه و شيعريان ده خو ينده وه. ئه وان به رده وام دژايه تى نۆرمى وشك و ناله بارى كۆمه لگه ي ئه و سه رده ميان ده كرد، به جلوه رگى دراو، گوفت و لفتيكي دژه باو به دژى كۆمه لگه و عورفه دا بينكراوه كانى ده وه ستانه وه. شاعيرانى بيت هه وليان ده دا شيعر له ناو ئه و چوارچيوه ماقوول و وشكه ده ربين، رزگارى بكه ن و بييه نه ناو خه لك و شه قامه كانه وه. ناودار ترين نووسه رانى ئه و جوولانه وه يه «جهك كرواك، ئالين گينزبيرگ، ويليام بارؤز و چهند كه سى تر بوون. به شوين ئه واندا نووسه رگه لېكى وهك رېچارڊ براوتىگان و چارلېز بووكوفسكى له ژير كاريگه رى ئه و نه وه يه دا هاتنه ناو ئه و به ستينه و دره وشانه وه. دياره ئه و باسه كات و نووسينى يه گجار زور هه لده گريت، به لام به و به رچا وروونيه وه له نگر له سه ر ئالين گينزبيرگ و شيعرى «تكايه گه وره م» ده گرين. «ئالين گينزبيرگ» ي به ره چه له ك يه هو دى له سالى ۱۹۲۶ى زايينى له دايك بووه. له سالى ۱۹۹۷ى زايينىش كوچى دوايى كردووه. ناوبرا و له سه رده مى خو يندى ويژه يى، له گه ل وائت و يتمه ن، شاعيرى ناسراوى ئەمريكايى ئاشنا ده بيت. گينزبيرگ له رووداوه كانى دهيه ي شه ستي زايينى ئەمريكا ده وريكى به رچاوى بوو، يهك له تاييه تمه ندييه كانى گينزبيرگ، خو سانسورنه كردن بوو، هيچ كات حاشاي له بير و باوه ركه كانى خو ي نه ده كرد. ده مامكى باوى مروقى سه رده مى له رووخسارى خو ي لابرڊ و له گه ل خو ي روو پراست بوو. حه ز، خوليا و ئاواته كانى خو ي به راشكاويى و به بى شهرم له ده قه كانيدا باس ده كرد. گينزبيرگ شاعيرى مهنديس بوو. كاريگه رى ويليام بارؤز، ئالين گينزبيرگ و هاوړپكانى له سه ر رووداوه كانى دهيه ي شه ستي زايينى ئەمريكا حاشا هه لنه گره، ويليام بارؤز به جله ودارى جوولانه وه ي «دژه فره نگى» ئەمريكا نيودير كراوه. شيعره كانى ئه وان به جوړيك هيليكى نه پساوه و كارتىكار بوو له سه ر ئه و رووداوانه. شيعره كانى «لووره، ئەمريكا، تكايه گه وره م»، له ناسراوترين شيعره كانى ئالين گينزبيرگن. كاتى خو ي له گوڧارى ويړان فايليكى تاييه ت بو «بيت» كرايه وه و كۆمه لېك له شيعره كانى ئه و نه وه يه هاته سه ر زمانى كوردى، به لام ئه وه نده ي من هه ولم داوه و به شوين ئه و شيعره دا چووم تا

ئىستا شيعرى «تكايه گهورهم»م نه ديوه، كه به زمانى كوردى وهرگيردرايىت، رهنگه هوكارى سهره كىيى نه وهش، زمان و تاييه تمه ندى جياوازى نه و شيعره يه بىت. گىنزبىرگ هاوپره گه زباز بوو، شيعره كهش ئىتر باسوخواسى خوى هه يه. هه مووى نه وانه وايكردوو، كه نووسهر و وهرگىرى كورد له بهر عه يبهى دنيا و نۆرمى باوى كۆمه لگهى كورده واريى و نه و چه شنه شتانه خوى لىنه دات، به لام نه و شيعره بو زۆرىنهى زمانه كان وهرگيردراوه. شيعرى «تكايه گهورهم» راسانىكه به دژى هه موو نه و چه شنه دابونه رىته ده سكردانهى، كه نه و كات له كۆمه لگهى ئەمريكا دا هه بوو. به ستىنىك، كه ببوو هوى پىكهاتنى ده مامكى درۆ و پىيا و... راسانىكه به دژى سهرمايه دارى و زه قكردنه وهى هه موو نه و كىشانهى، كه له داوئنى كىشهى چىنايه تىبىه وه داكه وتبووه خوارى. له قاودانى هزرى فاشىستى و وه ستانه وه له بهرانبه رىيدا بوو. نه و نه وه يه له و سهرده مه دا له و باوه ره دابوون و ده يانگوت: ئەمريكا هه زاران سهربازى ناردوو بو نه وروپا هه تا به دژى فاشىزم شهر بكن، له كاتىكدا فاشىزم لىره يه، واته ئەمريكا! له چه ند سال له مه وبه ره وه به رده وام ئىشتىام له وهرگىرانى نه و شيعره بوو، من له رىگهى وهرگىران بو سهر زمانى فارسى خويندبوومه وه، شيعرىكى ئاوه اش گونا هه له زمانى دووه مه وه بىكه يت به كوردى. له م ماوه يه دا من نه و شيعره م وهرگىرايه سهر زمانى كوردى، دياره بو وهرگىرانى له ده قى سهره كىي، واته ئىنگلىزىبىه كهى كه لكه م وهرگرتوو. هه لبه ت با ئماژه به وهش بكه م، كه من ئىنگلىزىبىه كه م هىنده باش نىبه و تازه كه وتوو مه گاگۆلكه، كه بىم ده قىكى ئاوه ها وهربگىر مه سهر زمانى كوردى. به لكو به يارمه تى هاوپرى خوشه ويست و چىرۆكنووسم «سامان شه رىفى»، كه ئىنگلىزىبىه كهى باشه، نه و وهرگىرانه م به نه جام گه ياند. دياره وهرگىرانى فارسىبىه كه شىم له بهر چاو گرتوو و له هه ندىك جىگه كه لكمان لىوه رگرتوو. به لام به گشتى ده توانم بلىم به ماندوو بوونىكى زۆره وه و به هاوكارى سامان له ئىنگلىزىبىرا، راسته وخو كورداندم و هه موو هه ولى خو م وه گه ر خست، كه نه و شيعره له ناو زمانى كوردىدا له بار نه چىت و لانىكه م وهرگىرانىكى مامناوه ند بووبىت. له گه ل نه وه شدا وهرگىرانى شيعر يه گجار نه ستهم و چه توونه و هه ندىك جار هه ر مل نادا.

«تكايه گهورهم»

تكايه گهورهم، ده كرى ده ست له رومه تت بده م
تكايه گهورهم، ده كرى له بهر پىتا چۆك دابده م
تكايه گهورهم، ده كرى شواله شىنه كه ت داكىشمه خوار
تكايه گهورهم، ده كرى له زگت و مووه زه رده كهى رامىنم،
تكايه گهورهم، ده كرى رانه كانت له پىش چاوم روت بى
تكايه گهورهم، ده كرى جله كانم له ژىر كورسىبىه كه تا دابكه نم
تكايه گهورهم، ده كرى جويزىنگ و رپووت ماچ بكه م
تكايه گهورهم، ده كرى لىو به رانه سفت و لووسه كانت دابىنم

تکایه گهورهم، دهکری ليو به رانه سفت و لووسهکانت دابینم
تکایه گهورهم، دهکری گوی به زگتهوه بنیم
تکایه گهورهم، دهکری دهستهکانم گری بدهمه ناو قوونه سپییهکهت
تکایه گهورهم، دهکری شلکی رانه داپوشراو به مووه نهرم و زهردهکهت بلیسمهوه
تکایه گهورهم، دهکری زمان به رهشتا بینم
تکایه گهورهم، دهکری روومهتم لهگهل و گونت وهر بدهم
تکایه گهورهم، ئهمر بکه تا چوک دابدهم
تکایه گهورهم، بلی تا گوپکه ئهستوورهکهت بلیسمهوه
تکایه گهورهم، دهسته زبرهکانت له سهر تهپلی سهره کهچهلهکهم دابنی
تکایه گهورهم، زارم تاو بده ئهو جییهی کیرت، که شهققهی دی
تکایه گهورهم، روومهتم به زگتهوه بنووسینه، به هیمنی به چنگه بههیزهکانت تاوی
بده

تا پرتی گونان بیخه ناو گهورومهوه
تا ئهو کیره گهرم و ناسکهت بخوم و قوتی بدهم
تکایه گهورهم، پال به شانمهوه بنی و له چاوهکانم رابمیننه و مهجبوورم بکه له سهر
میژهکه دابیمهوه

تکایه گهورهم، چنگ به رانهکانم دابینه و قوونم تا کهلهکهت بینه سهر
تکایه گهورهم، یهک له دهسته زبرهکهت له سهر ملم، ئهو دهستی ترت له سهر پشتم
تکایه گهورهم، تینم بو بینه، قاچهکانم بخه سهر کورسیی تا ههناسهت و فینکایی
تفهکهت و زبری قامکه گهورهکهت له ناو کونی قوونمدا ههست پیبکهم
تکایه گهورهم، مهجبوورم بکه بلیم تکایه سهروهه وهره بمگی
تکایه گهورهم، گهل و گونم و قوونم به وازلینه شیرینهکان چهور بکه
تکایه گهورهم، ئهو کریمه سپییانه له گوپکهکهت وهرده
تکایه گهورهم، سهری کیرت ریخه له لوچی رهشم
تکایه گهورهم، به هیواشیی بیخه ژووری، وهها که دهستهکانت گریداوته تهختایی
سنگم

دهستهکانت به زگمدا دینیه خوار و کیرم به قامکهکانت دهبزوینی
تکایه گهورهم، کهم کهم تینی بده ناومهوه، هییدی هییدی، هییدی هییدی
تکایه گهورهم، تووله مارهکهت ههتا بن بخه ناو رهشمهوه
و تکایه گهورهم، قوونم وهها بینه و بهره، که راستایی کیرت ههتا بن قوت بدا
تا گوویی قوونم بنووسی به رانهکانت و به چهماویی بمینمهوه
تا منی تهنیا ههست بکهم تووله مارهکهت له ناو مندا شهققهی دی
تکایه گهورهم، بیهینه دهرهوه و به هیمنی به کولمی قوونمی دابینه
تکایه گهورهم، دیسان به توندیی تینی بده ناومهوه و سهرهکهی دهربینهوه
تکایه، تکایه گهورهم، به ههموو بوونتهوه بمگیوه، تکایه گهورهم وهره بمگی

تكايه گهورهم، هيندهى بينه و بهره تا نهرمايى ناوهوهم زامدار بى
تكايه گهورهم، چيژ بهره له قوونم، خوارهوهم زيندوو بكهوه و وهك كچيک بمگى
به نهرم و نيانيى چنگم لايىگره، تكايه گهورهم په نام بو تو هيناوه و بمگى
و گوپكه گهرم و شيرينه كهت بگهينه ناو زگم
به ته نيا له ناو «دينور» يان «بروكلين» جووزت به ههموانه وه كرد، يان كناچيه كت
له پارکينگيى پاریس گا
تكايه گهورهم، سوارم به و ليم خوره، دلۆپ دلۆپى ئەوين و ئاره قهه
ئەو له شه نهرم و نيانه بگى، خيراتر و سه گيى بمگى
تكايه گهورهم، وها بمگى له سهر ميژه كه بنالينم
ليم بگهرى بنالينم ئاخ تكايه گهورهم ئاوه ها بمگى
ئاوه ها بيخه ناوه وه و بيهينه دهره وه و تبيخه وه
هه تا كوني قوونم شل بيته وه و وهك سه گيى نه ديوبدى له خو شيان بكه ومه
كلكه سووته
تكايه گهورهم، پيم بلئ سهگ، ئازهلئ كوونى، قوون خو وساو
و خيراتر بمگى، وها، كه به بهر ده ستت له سهر ته پلى سهرم چاوه كانت
شارد بيته وه
و كهرانه ئەو ره قاييه ت بخه ناو ئەو نهرم ييه
پينچ چركه يه ك له ناوه وه رايىگره تا گهرمى ئاوه كهت هه ست پيىكه م
زور جارن هه ست ده كه م، ههر بيكوته ناوه وه م و منيش بهر ده وام به گريانه وه ناوت
بينم و بلیم خوشم ده ويى
تكايه گهورهم.

سه رچاوه:

<https://hellopoetry.com>